

Сащенко І. С.,
*суддя Харківського апеляційного суду
у відставці, кандидат юридичних наук*

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

2020 рік вніс значні корективи в життя українців. Карантинні заходи, режим самоізоляції, закриття кордонів – все це негативно вплинуло не лише на великі міста, але й на сільські території. Проте не слід забувати, що у будь-якого явища є як негативні, так і позитивні аспекти. Так, наприклад, обмежений доступ українців до низки туристичних країн світу – це гарна можливість розвитку української сфери відпочинку, а саме сільського туризму. Стимулювання зазначеної галузі з боку держави може допомогти у вирішенні цілої низки економічних проблем, серед яких подолання безробіття на селі, підвищення розміру оплати праці, реалізація сільськогосподарської продукції, збереження приватного житлового фонду, розвиток об'єктів інфраструктури та в перспективі залучення іноземних інвестицій.

Першим кроком на шляху до «сільської туристичної України» має стати створення надійної нормативно-правової бази, яка б регулювала дане питання. На жаль, станом на сьогодні, законодавство нашої держави не містить навіть визначення поняття «сільський туризм». Закон України від 15 вересня 1995 р. «Про туризм» серед видів туризму лише перелічує екологічний (зелений) та сільський туризм, але не містить їх дефініцій [4]. Усі спроби прийняття спеціального закону, який би став правовою основою функціонування сільського туризму так і не були вдалими. Зокрема, було зареєстровано законопроекти «Про сільський туризм» № 0920 від 25 червня 2006 р. та «Про сільський зелений туризм» № 3467 від 12 квітня 2007 р., які згодом були зняті з розгляду Верховною Радою України. 23 травня 2017 р. законодавцем було прийнято за основу проект Закону про внесення змін до Закону України «Про особисте селянське господарство». На цьому законотворчий прогрес у питаннях сільського туризму було зупинено, не зважаючи на той факт, що у плані заходів з реалізації Концепції розвитку

сільських територій, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 19 липня 2017 р., закріплено заходи з законодавчого врегулювання питання розвитку туристичної та рекреаційної діяльності у сільській місцевості шляхом внесення змін до Закону України «Про туризм» та розроблення пілотних проектів з розвитку сільських територій, що стимулюватимуть такий вид діяльності, як туризм.

На нашу думку, доцільним є не лише вдосконалення вже існуючих законів, в аспектах сільського туризму, але й розробка й прийняття нового спеціального закону.

Даним нормативно-правовим актом необхідно, по-перше, окреслити, що саме розглядається як сільський туризм в межах національного законодавства. У стратегії туризму та розвитку сільських територій, прийнятої Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) зазначається, що поняття «сільський туризм» («*rural tourism*») є не простим, а багатограним, оскільки його сутність впливає із категорії «сільські території», яка за своєю природою є складною та включає в себе певні характерні особливості, зокрема, щільність і кількість населення; прив'язаність до землі, домінування сільського та лісового господарств; «традиційні» соціальні структури та питання ідентичності спільноти та культурної спадщини [5]. Українське законодавство має лише визначення терміну «сільська місцевість». Відповідно до Закону України «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність» від 17 червня 2004 р. сільська місцевість — території, що знаходяться за межами міст і є переважно зонами сільськогосподарського виробництва та сільської забудови [3]. Проте зазначена дефініція не зовсім відповідає контексту сільського туризму, а отже це є ще одна прогалина, що потребує подолання.

По-друге, спеціальний закон має закріпити різновиди сільського туризму, такі як агротуризм, екологічний (зелений), етнотуризм й інші та надати їм законодавче тлумачення з метою уникнення правової невизначеності у майбутньому.

По-третє, необхідно розширити коло суб'єктів, які мають право займатися діяльністю у зазначеній сфері. Відповідно до ст.1 ЗУ «Про особисте селянське господарство» послуги з сільського туризму можуть надавати особи, що займаються господарською

діяльністю у формі особистого селянського господарства [2], проте такий підхід обмежує, наприклад, права громадян, які ведуть фермерське господарство. Тому вважаємо за необхідне не звужувати коло осіб, які мають право займатися сільським туризмом та надати таку можливість всім бажаючим [1].

По-четверте, мають бути закріплені форми підтримки як з боку держави (наприклад, особливі умови кредитування та порядок надання пільгового оподаткування тощо), так і можливість та особливості вкладення приватних коштів в розвиток сільського туризму в Україні (інвестиційної діяльності).

Отже, сільський туризм – це прогресивна сфера, за допомогою якої наша держава може вирішити певну кількість економічних проблем, що виникають в українських селах. Ще одним плюсом сільського туризму є те, що цей напрямок розвитку сільських територій на початковому етапі не вимагає значних державних інвестицій, а може задовольнитися використанням територій, наявного приватного житлового фонду та матеріальних статків сільських мешканців. Та, не зважаючи на це, сільський туризм потребує нормативного регулювання та хоча б первинної підтримки з боку держави.

Список використаних джерел:

1. Гафурова О.В. Соціальний розвиток села в Україні: теорія та практика правового регулювання: монографія. Київ: Ірідіум, 2014. 480с.

2. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15 травня 2003р. №742-IV/Верховна Рада України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/742-15#Text>

3. Про сільськогосподарську дорадчу діяльність: Закон України від 17 червня 2004 р. №1807-IV/Верховна Рада України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1807-15#Text>

4. Про туризм: Закон України від 15 вересня 1995 р. №324/95-ВР/ Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

5. Tourism strategies and rural development OCDE/GD. URL:<http://www.oecd.org/cfe/tourism/2755218.pdf>.